LØGTINGSINS UMBOÐSMAÐUR

30. desember 2024

Fylgiskjal 2

Dag- og umlættingarstovnurin Mýrisóljan

Dag- og umlættingarstovnurin Mýrisóljan heldur til á Gerðisvegi 5 í Runavík. Almannaverkið varðar av stovninum.

Talan er um ein stovn, ið veitir dagtilboð og umlætting. Dagtilboð verður veitt til børn og ung í aldrinum 0-25 ár við fjølbreki, meðan umlætting verður veitt til børn og ung í aldrinum 0-25 ár við autismu, menningartarni og fjølbreki.

Umlættingin varð veitt sum samdøgursumlætting, ið var skipað sum vikuskiftisumlætting, frá fríggjadegi til mánamorgun, og miðvikuumlætting, ið er mikukvøld til hósmorgun og hóskvøld til fríggjamorgun.

Umlættingin hevði pláss fyri átta borgarum, ið svóvu í hvør sínum kamari, har tvey vóru felags um hvørt baðirúm, umframt atgongd til felags køk og stovu.

Summi av børnunum fingu bæði dagtilboð og umlætting á stovninum.

Á heimasíðuni hjá Almannaverkinum stendur soleiðis at lesa um stovnin:

> “Dentur verður lagdur á at geva børnunum og teimum ungu nakrar mennandi og innihaldsríkar dagar. Umframt hugna, samveru og hvíld verða børnini og tey ungu tikin við í tað, sum fyriferst og er at uppliva í nærumhvørvinum, og viðhvørt eisini á útferð ella longri túrar. Sum dømi kann nevnast túrar út í náttúruna, í biograf, at svimja og at vitja ymisk søvn og tiltøk.
>
> Tað er av týdningi, at tey, sum eru til umlætting, kenna tryggleika, umsorgan og nærveru, og at fyrilit verður havt fyri menning, aldri og tørvi teirra. Vit arbeiða við at menna og styrkja samskiftisførleikar teirra, samstundis sum orka eisini verður løgd í fremja sjálvsvirði og sjálvbjargni teirra.”

Á stovninum starvaðust 28 starvsfólk, umframt leiðaran. Talan var um starvsbólkarnar námsfrøði, sjúkrarøktarfrøði, ergoterapi, heilsuhjálparar og heilsurøktarar. Harafturat vóru eisini hjálparfólk knýtt at stovninum.

Samanumtøka og tilmæli

Samanumtikið var tað fatanin hjá umboðsmanninum, at talan var um ein stovn, ið hevur góðar karmar og starvsfólkahóp at taka sær av børnum. Arbeiðið tykist væl skipað við stórum denti løgdum á at menna samskiftisførleikar hjá børnunum og at hjálpa børnunum at geva sína hugsan til kennar, eins og at geva teimum innihaldsríkar dagar. Umboðsmaðurin gav í hesum høpi gætur sera góðu skotsmálini, sum tey avvarðandi góvu stovninum.

Grundað á samrøðuna við leiðsluna á stovninum, samrøðuna við tey avvarðandi, skjøl, ið umboðsmaðurin hevði fingið útvegað frá stovninum, og samskiftið við avvarðandi myndugleikar, hevði umboðsmaðurin soljóðandi viðmerkingar og tilmæli.

Húsreglur

Leiðslan upplýsti fyri umboðsmanninum, at stovnurin ikki hevði niðurskrivaðar húsreglur. Umboðsmaðurin hevði tó fingið útflýggjað ein kunnandi faldara frá leiðsluni, ið greiddi frá ymsum praktiskum viðurskiftum kring umlættingina á stovninum.

Umboðsmaðurin mælti til, at stovnurin fekk niðurskrivaðar og atkomuligar húsreglur, soleiðis at tað var týðuligt fyri bæði borgarar, ið nýta stovnin, og tey avvarðandi, hvat til eina og hvørja tíð var alment galdandi í sambandi við uppihald á stovninum.

Virkisætlan

Sambært § 33, stk. 1 í løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og tænastur skal ein virkisætlan leggjast fyri tænastuna, ið ein borgari fær frá stovninum. Hendan virkisætlan fevnir m.a. um, hvørji mál og lutmál strembast skal eftir at røkkast, uppgávubýti og ábyrgdarbýti millum borgaran og starvsfólkið í mun til at røkka settum málum, mett tíðarskeið fyri at røkka málunum, og eftirmeting og tillaging av settum málum.

Umboðsmaðurin fekk avrit av trimum pappírsútgávum av virkisætlanum. Hesar vóru ikki dagførdar við teimum dagføringum og eftirmetingum, ið gjørdar vóru talgilt í forritinum "Skjalfest". Leiðslan sendi eftirfylgjandi dagførdar virkisætlanir umvegis teldupost til umboðsmannin. Eftir at hava lisið dagførdu virkisætlanirnar, helt umboðsmaðurin, at virkisætlanirnar sýntust at samsvara við kravið til virkisætlanir í § 33, stk. 1 í omanfyrinevndu lóggávu.

Umboðsmaður mælti til, at stovnurin legði sær í geyma at knýta dagføringar í sambandi við virkisætlanina fyri einstaka borgaran í rætta skjalið, soleiðis at virkisætlanin altíð var røtt og dagførd.

Leiðslan upplýsti fyri umboðsmanninum, at virkisætlanir ikki vóru gjørdar fyri teir borgarar, ið einans fingu vikuskiftisumlætting.

Umboðsmaðurin heitti á stovnin, um at gera virkisætlanir fyri allar tænastur, undir hesum eisini umlætting, ið stovnurin veitir, sambært løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og tænastur, vísandi til § 33, stk. 1 í somu lóg.

Flutningstænasta
Í sambandi við samrøðurnar við tey avvarðandi, greiddi eitt foreldur umboðsmanninum frá, at flutningstænastan til teirra barn, ið hevði fjølbrek, vantaði. Støðan hevði elvt til, at foreldrini sjálvi vóru noydd at taka sær av flutninginum millum skúla og stovn hjá barninum. Hetta hevði avleiðingar fyri, hvussu foreldrini vóru før fyri at røkja eitt vanligt arbeiði, tá tey noyddust at seta tíð av til flutning í arbeiðstíð.

Grundað á hesar upplýsingar frá foreldrinum, bað umboðsmaðurin Almanna- og mentamálaráðið og avvarðandi kommunu um at greiða frá, hvørjar heimildir vóru kring flutningstænastu, og hvussu tænastan varð útint í sambandi við, at borgarar nýta tænastur sambært kap. 5 í løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og tænastur.

Umboðsmaðurin vísti í hesum høpi á eitt tilmæli um flutningstænastu, ið landsstýrið lat úr hondum í 2017, har mælt var til, at flutningur varð partur av tænastuni í sambandi við, at ein borgari fekk dagtilboð ella líknandi dagliga tænastu uttanfyri heimið.

Sambært frágreiðingini frá Almanna- og mentamálaráðnum, kundi umboðsmaðurin staðfesta, at hóast heimild fyri flutningstænastu var ásett í omanfyrinevndu lóg um almannatrygd og tænastur, so var kunngerð um nærri skipan av flutningstænastu ikki sett í verk vegna vantandi játtan á fíggjarlógini.

Sambært frágreiðingin frá avvarðandi kommunu, kundu umboðsmaðurin staðfesta, at kommunan ikki sá tað sum eina kommunala uppgávu at veita flutningstænastu tvørtur um kommunumørk fyri tænastur, ið vóru skipaðar í omanfyrinevndu lóg um almannatrygd og tænastur.

Umboðsmaðurin vísti í hesum sambandi til grein 20 í Breksáttmálanum, ið sigur, at limalondini skulu taka munadygg stig til at tryggja persónligt flytføri við størst møguligum sjálvbjargni hjá fólki, ið bera brek m.a. við at lætta um flytiførið hjá fólki, ið bera brek, á tann hátt og til ta tíð, tey ynskja og fyri ein rímiligan kostnað.

Umboðsmaðurin helt, at tað ikki var nøktandi, at ongi stig vóru tikin til at fáa flutningstænastu skipaða, samsvarandi tilmælinum frá 2017, og helt, at tað var ørkymlandi at persónliga flytføri hjá einum barni til eina neyðuga og visiteraða tænastu ikki var tryggjað, við tí úrsliti, at foreldrini at barninum máttu átaka sær eina uppgávu, ið landið, sambært tilmælinum, átti at átikið sær, samsvarandi grein 20 í Breksáttmálanum.

Umboðsmaðurin heitti á Almanna- og mentamálaráðið um skjótast gjørligt at taka støðu til, um flutningstænasta, sambært § 43, stk.1 í løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og

tænastur, skuldi setast í verk. Umboðsmaðurin gav í hesum høpi gætur, at sjey ár nú vóru liðin, síðan tilmælið varð latið landsstýrismanninum í 2017, og at lógin um almannatrygd og tænastur nú hevði fýra ár á baki.

Tvingsil og harðskapur

Leiðslan greiddi frá, at Tvingsilsnevndin (nú Føroya Kærustovnur) ikki hevði góðkent eitt tilmæli frá Almannaverkinum um nýtslu av hjálparráði til eitt barn á stovninum.

Hóast hetta, so greiddi leiðslan frá, at tey vegna vantandi starvsfólkaorku, ikki høvdu verið før fyri at laga seg eftir avgerðini og høvdu hildið áfram at nýta inntrivið.

Leiðslan greiddi umboðsmanninum somuleiðis frá, at neyðuga starvsfólkaorkan hevði vantað líka síðan avgerðina hjá Tvingsilsnevndini, og at Almannaverkið og stovnurin bæði vórðu kunnaði um avgerðina hjá Tvingsilsnevndini, tá hon fall.

Umboðsmaðurin helt, tað var givið, at myndugleikar skipaðu síni viðurskifti soleiðis, at teir vóru førir fyri at lýða og laga seg eftir avgerðum hjá Føroya Kærustovni (fyrrv. Tvingsilsnevndini).

Umboðsmaðurin helt, at tað er atfinningarsamt, at Almannaverkið, ið hevði verið vitandi um støðuna hjá stovninum viðvíkjandi inntrivinum, ið helt áfram, ikki beinanvegin tók neyðug stig til tess at skipa viðurskiftini øðrvísi, samsvarandi avgerðini hjá Tvingsilsnevndini (nú Føroya Kærustovni). Umboðsmaðurin heitti á Almannaverkið um framyvir at tryggja sær, at avgerðir um inntriv frá Føroya Kærustovni vórðu lýddar.

Hølisumstøðurnar

Sum heild helt umboðsmaðurin, at umstøðurnar á stovninum vóru góðar. Hølini vóru hugnalig, rúmlig og sýntust væl viðlíkahildin.

Umboðsmaður helt, at felagshølini høvdu eitt munandi afturljóð, ið nervaði uppihaldið í rúminum óneyðugt. Nógv av børnunum høvdu tørv á maskinum, ið góvu ljóð frá sær, sum síðani eisini elvdi til afturljóð. Umboðsmaðurin helt eisini, at vanligar samrøður góvu eitt afturljóð.

Umboðsmaðurin viðmerkti, at kømrini kundu havt ein meiri barnsligan dám við lutum, ið vanliga verða settir í samband við eitt barnakamar, eitt nú litt ljós, myndir ella bøkur. Í hesum høpi umrøddi leiðslan og umboðsmaðurin avbjóðingina at skipa stovnin soleiðis, at hann bæði kundi rúma málbólkinum autismu og fjølbreki, ið hava sera ymiskar tørvir og avmarkingar.

Leiðslan vísti eisini á, at baðirúmið yvir av uppihaldsrúminum í dagtilboðnum hevði eitt skiftiborð, ið var sett fast móti vegginum, meðan vaski var burturfrá á einum øðrum veggi. Leiðslan vísti á, at antin skuldi vaskið verið flutt tættari at skiftiborðinum, ella skuldi talan verið um eitt flytandi skiftiborð.

Umboðsmaðurin mælti til, at stovnurin tók stig til at gera kømrini meira barnavinarlig ella heimlig fyri barnið, við lutum, ið vanliga verða settir í samband við eitt barnakamar, eitt nú ljós, myndir ella bøkur.

Umboðsmaðurin mælti eisini til, at Almannaverkið í samráð við stovnin fór at gera arbeiðsumstøðurnar í baðirúminum meiri arbeiðsligar, soleiðis at vask og skiftiborð vóru tættari hvør at øðrum.

Umboðsmaðurin mælti harafturat til, at Almannaverkið, í samráð við stovnin, skjótast gjørligt fór at kanna, um okkurt kundi gerast við afturljóðið í felagsrúminum, ið nervaði uppihaldið óneyðugt.